

Posteftirlitið

Ársfrágreiðing 2012

INNIHALDSYVIRLIT

1. FORORÐ.....	3
2. POSTEFTIRLITID.....	4
2.1. FÍGGJARVIÐURSKIFTI.....	4
2.2. LÓGARGRUNÐARLAG.....	5
2.2.1. EINKARÆTTUR OG SKYLDUR TIL POSTFLUTNING.....	5
2.2.2. SKRÁSETING AV POSTVINNUREKANDI.....	5
3. KONSESSIÓN TIL POSTA.....	6
4. VIRKSEMI HJÁ POSTEFTIRLITINUM Í ÁRINUM 2011 OG 2012.....	7
5. GÓÐSKUMETING.....	7

1. FORORÐ

Gongdin á postøkinum er hildin fram á somu leið sum undanfarin ár, nevniliga at talið á sendum brøvum hevur verið fyri stórar afturgongd. Posta hevur upplýst at brævanøgdirnar lækkaðu við 14% í 2012 í mun til 2011. Við teirri framhaldandi menningini av kunningartøkni og øking av talgildum samskiftisháttum verður væntað, at lækkingin á brævamarknaðinum verður enn størri komandi árin.

Føroyska postvirksemissøkið er sera lítið í mun til grannalondini, og tískil eru avbjóðingarnar hjá føroysku postfyrirkuni størri enn hjá grannalondunum.

Posta, ið er einasta postflutningsfyrirkuni, sum hevur skyldu til brævaflutning í Føroyum, hevur síðstu nógvu árin týðiliga merkt hesar broytingar á marknaðinum. Inntøkurnar hava verið nógv fallandi, og Posta hevur framt stórar broytingar í fyrirkuni, bæði innanhýsis og uttartil, til tess at tillaga rakstur til nútíðarsamfelagið. Tað nýggjasta, sum hevur verið, er at Posta, saman við Elektron, hava sett í verk Mínboks. Mínboks er ein talgild postkassaskipan, sum ger tað møguligt hjá virkjum og stovnum at senda borgarum brøv beinleiðis á telduna.

Postvirksemissøkið er ikki eitt økið, ið fær nógv politiska umrøðu nú í tíðini. Í okkara grannalondum er lógargrundarlagið innan postøkið broytt síðstu árin, við at álagt er ES-londum at taka av einkarættin á innanlendis brøvum. Fyri nøkrum árum síðani var nakað av politiskum kjaki um frælsisgering av føroyska postmarknaðinum, men hetta hevur ikki verið eitt politiskt fokusøkið síðstu árin.

Tórshavn, 12. apríl 2013

Jógvan Thomsen
stjóri

2. POSTEFTIRLITIÐ

Posteftirlitið hevur eftirlit við postvinnurekandi, ið hava fingið konsessiión sambært postvirksemislógini. Tað er einans Posta, ið hevur konsessiión til postvirksemi. Í konsessiiónini eru m.a. ásettar treytir og skyldur til postflutning, at tænastru skulu veitast kring alt landið, prísásetingarviðurskipti, roknskaparlig sundurskiljing, kærarviðgerð v.m.

Posteftirlitið er skipað sum stovnur saman við Fjarskiptiseftirlitinum, Kappingareftirlitinum, Tryggingareftirlitinum og Skráseting Føroya.

Posteftirlitið hevur ikki nøkur starvsfólk í starvi, ið burturav arbeiða við posteftirlitsvirksemi. Uppgávarnar hjá Posteftirlitinum verða, eftir raðfesting og tørvi, røktar av starvsfólki hjá Fjarskiptiseftirlitinum og í minni mun av starvsfólki hjá hinum stovnunum.

Altjóða virksemið á postøkinum verður skipað av UPU (Union Postale Universelle). Broytingar innan UPU og sáttmálunum, ið skipa heimspostvirksemi, taka vanligu fleiri ár. Í evropeiskum høpi er postsamstarv í samstarvsfelagsskapinum CEPT (Conference Européenne des Administrations des postes et des télécommunications) innan CERP (Committee of European Postal Regulators).

Føroyum stendur ikki í boði at verða limur í UPU ella CEPT, av tí at talan er um ein felagsskap grundaðan á sáttmálar millum fullveldisríkir, men Føroyum stendur í boði at luttaka saman við Danmark.

Posteftirlitið hevur nakað av samstarvi við norðurlendsku posteftirlitini.

2.1. FÍGGJARVIÐURSKIFTI

Posteftirlitið er á fíggarlógini undir grein 6.38.3.15. Posteftirlit (Rakstrarjáttan). Virksemið hjá Posteftirlitinum verður fíggað við rakstrargjaldi.

Tey, ið hava fingið loyvi til postflutning rinda rakstrargjald (konsessióngjald) í mun til teirra marknaðarpart av føroyska postvirksemismarknaðinum.

Í løtuni er tað einans Posta (P/F Postverk Føroya), ið hevur tílíka konsessiión, og ber Posta sostatt kostnaðin av Posteftirlitinum sbrt. § 19 í konsessiiónini. Um so er, at konsessióinir verða givnar til onnur enn Posta, ella um so er, at øki verða frígjörð, fara onnur postvinnurekandi væntandi at gjalda sín lutfalsliga part av rakstrarkostnaðinum hjá Posteftirlitinum.

2.2. LÓGARGRUNÐARLAG

Postvirksemið í Føroyum er skipað í LI. nr. 135 frá 18. okt. 2001 um postvirksemi, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 42 frá 7. mai 2010. Lógin verður vanligi nevnd postvirksemislógin.

Tær kunngerðir og reglugerðir sum eru settar í gildi eru:

- Kunngerð nr. 110 frá 28. september 2005 um postkassar, postrivur og postkassastøðir, sum seinast var broytt við kunngerð nr. 83 frá 23. august 2007. (Postkassakunngerðin)
- Kunngerð nr. 51 frá 19. august 2004 um einkarætt og skyldur landsins til postflutning
- Kunngerð nr. 41 frá 17. juni 2004 um óavgreiddan post og upplating av posti
- Reglugerð fyri Posteftirlitið frá 24. apríl 2002

Posteftirlitið virkar sbrt. reglugerð frá 24. apríl 2002.

2.2.1. EINKARÆTTUR OG SKYLDUR TIL POSTFLUTNING

Postvirksemislógin er skipað á tann hátt, at landið sbrt. § 3 í lógini hevur einkarætt til postflutning av innlendis adresseraðum brøvum umframt adresseraðum brøvum, send úr Føroyum og til Føroya. Í kunngerð hevur landsstýrismaðurin allýst einkarættarmarkið til brøv, ið viga upp til 100 g.

Landið hevur sbrt. § 4 í lógini skyldu at tryggja neyvari allýstan postflutning kring alt landið, og í kunngerð eru nágreinað stødd og vektarmørk fyri postflutningsskylduni.

Sbrt. postvirksemislógini §§ 7 og 8 eru tveir hættir at veita atgongd til at veita postflutningstænastur í Føroyum. Tann eini er at veita konsessiión til postvirksemi (postvirksemisloyvi) sbrt. § 8 í postvirksemislógini. Hin er at frígera ávís øki sbrt. § 7 í postvirksemislógini, t.e., at landsstýrismaðurin kann taka avgerð um, at ávísir partar av postvirkseminum verða undantiknir einkarættinum. Tað er einans hátturin við at geva konsessiión, ið hevur verið nýttur higartil.

2.2.2. SKRÁSETING AV POSTVINNUREKANDI

Hóast tað bert er Posta, ið hevur fingið konsessiión til vinnuligan postflutning, eru fleiri kappingarneytar í Føroyum, sum reka virksemi fevnt av postvirksemislógini. Talan er tó ikki um postvirksemi, ið er fevnt av einkarætti landsins.

Sbrt. § 20, stk. 1 í postvirksemislógini hava postvinnurekandi skyldu at skráseta seg sum postvinnurekandi hjá landsstýrismanninum. Posteftirlitið hevur á heimasíðu stovnsins lagt leiðbeining og skrásetingarskjal til postvinnurekandi. Enn hevur tó ongin skrásett seg, hóast mett verður, at talan er um eina skyldu at lata seg skráseta og ikki nakað, sum postvinnurekandi kunnu velja at gera sjálvboðið.

3. KONSESSIÓN TIL POSTA

Posta (táverandi Postverk Føroya) hevði inntil 1. januar 2004 lógartryggjaðan einkarætt til brævaflutning. Eftir hetta hevur Posta havt konsessión sbrt. postvirksemislógini § 8, stk. 3.

Enn er tað einans Posta, ið sbrt. § 8, stk. 3 hevur fingið konsessión til vinnuligan postflutning. Frámerkt er í § 1 í konsessiónini, at konsessiónin er at skilja sum eitt loyvi og ikki sum ein einkarættur.

Umframt loyvi til postflutning innan fyri einkarættarmarkið hevur Posta í konsessiónini eisini fingið álagt ymskar treytir og skyldur, m.a. at tryggja tær flutningsskyldur, ið landið, sbrt. § 4 í lógini, hevur.

Í konsessiónini § 6 eru ásett góðskumið fyri flutningstíð og útlýggjan av innlendis adresseraðum brøvum og dagbløðum, adresseraðum pakkum, viku- og mánaðarbløðum og tíðarritum. § 6 var munandi broytt við ársskiftið 2008-2009. Posta hevur fingið álagt at bera út í minsta lagi 3 ferðir um vikuna, ístaðin fyri 5 dagar, sum tað var áðrenn. Um ein kundi hevur postboks, er Posta tó álagt at bera brøv í boksina 5 dagar um vikuna.

Posta hevur harumframt einkaloyvi til útgávu av frímerkjum og at seta upp postkassar á alment atkomuligum støðum.

Posta hevur heimild at seta á stovn og nýta eina dátuskrá. Dátuskráin fevnir um upplýsingar um postmóttakarar, sum Posta hevur skyldu at tryggja postflutning. Endamálið við tílíkari adressuskrá er serliga at tryggja, at sendingar koma til rætta móttakaran – eisini tá avhendingarstaðurin á sendingum er ófullfíggaður ella skeivur. Ein tílík adressuskrá hevur eisini við sær betri móguleikar fyri at dagføra postadressur, og harvið betrast móguleikarnir fyri rationaliseringum í sambandi við postflutning.

Ásett er í konsessiónini at Posta í samráð við Posteftirlitið skal áseta hámarksprísir fyri innanlendis sending av adresseraðum brøvum, tíðindabløðum, dag, viku og mánaðarbløðum og tíðarritum, umframt adresseraðum brøvum og pakkum til útlendið.

Álagt er Posta roknskaparliga at skilja sundur roknskapin í innanhýsis roknskapir fyri tænaustusløg. Virkisøkisroknskapurin skal latast Posteftirlitinum í seinasta lagi 4 mánaðir eftir at roknskaparárið er endað.

Posteftirlitið hevur vegna landsstýrismannin eftirlit við at konsessiónshavin heldur treytirnar í postvirksemislógini, kunngerðum og konsessiónini.

4. VIRKSEMI HJÁ POSTEFTIRLITINUM Í ÁRINUM 2011 OG 2012

Tað hava ikki verið umfatandi mál til viðgerðar á Posteftirlitinum undanfarna árið.

Mál um príshækkingar

Bæði tey undanfarnu árinu hava mál verið um viðgerð at umbønnum um príshækkingar.

Í 2011 gekk Posteftirlitið umbøn frá Posta um hækking av postgjaldi fyri brævasendingar á møti. Eisini í 2012 hevur Posteftirlitið givið loyvi til príshækking á uml. 8% á innlendis adresseraðum brøvum og brøvum til útheimin. T.d. er hámarksprísurin á smáum brøvum 0-50 gr. hækkaður úr 6,50 kr. til 7,00 kr.

Orsøkirnar fyri áheitan um príshækking eru, at sera trupult er at fáa postflutningin at hanga saman fíggarliga. Orsøkirnar, sum eru nevndar, eru m.a. almenn príshækkan í samfelagnum, hækking av postgjøldum í grannalondunum, ið ávirkar avrokningina við onnur lond, arbeiðslønin í Føroyum er farin upp, inflatióin v.m. og postnøgdirnar minka framvegis og eru minkaðar í fleiri ár. Hóast starvsfólkatalið er sett niður, eru starvsfólkaútreiðslurnar og rakstrarkostnaðurin ikki minkaður samsvarandi postnøgðunum.

Á heysti 2012 gekk Posteftirlitið umbøn frá Posta, um hækking á prísnum at senda pakkur innanoyggja og til útheimin, á møti. Grundgevingar frá Posta fyri umbønini vóru, at nøgdirnar á pakkasendingum eru minkandi, lønargrundarlagið er hækkað, bensin- og dieselpírarnir farnir nógv upp, og tískil er tað ein stór avbjóðing at fáa flutning av pakkum at hanga saman fíggarliga. Samanumtikið var príshækkingin á pakkum ikki ovurstór.

Konsessióin

Verandi konsessióin hjá Posta er galdandi til 31. desember 2013. Posta og Posteftirlitið skulu seinni í ár byrja samráðingar um møguligar broytingar í konsessióinini.

Roknskaparreglur

Posteftirlitið hevur í avrikssáttmálanum fyri 2013 sett sær fyri at gera eina meting av, um galdandi roknskaparreglur fyri Posta eru nógv væl egnaðar til, at Posteftirlitið kann hava eitt nøktandi eftirlit við Posta. Og í kjalarvørrinum av hesi meting er ætlanin at gera nýggjar roknskaparreglur, sum skulu setast í gildi seinni í ár.

5. GÓÐSKUMETING

Posteftirlitið hevur eftirlit við at Posta livir upp til tey góðskumið, sum eru ásett í § 6 í konsessióinini hjá Posta.

Posta skal bera innlendis adresserað brøv, viku- og mánaðarbløð og tíðarrit, út

í minsta lagi 3 ferðir um vikuna. Tó skulu innlendis adresserað brøv, sum skulu í postboks, berast út hvønn dag, umframt at adresseraðir pakkar og dagbløð skulu berast út hvønn yrkadag.

Álagt er at postflutningur, sum er latin Posta í seinasta lagi kl. 12:00 mánadag til sunnudag, skal berast út komandi útberingardag. Setta góðskumiðið til postflutningin er, at 95% skal verða útflyggjað eftir settu miðunum, gjørd upp árliga.

Fyri árið 2012 var talið fyri brævagóðskuni 98,8 %.